

Norsabborren en dröm för pimpelfiskare.

Av Henry Hermansson februari 2017

För att förstå sig på pimpel efter norsabborre bör man studera norsen (*Osmerus eperlanus* L.) och dess levnadsmönster. Norsen är en liten fisk med en maxlängd på 30 cm (kusten) men som regel 4-11 cm. De leker redan vid 1-3-årsåldern. De flesta norsarna dör efter den första leken som sker i april eller maj, ofta i samband med islossningen. Leken sker både i tillflöden och direkt i sjöar på ett djup av 0,2 -1,5 m och stimmen kan i samband med leken bli ofantliga.

Norsen som är en ishavsrelik förekommer med få undantag endast i sjöar nedanför högsta marina gränsen. Den förekommer i Sverige utmed ostkusten upp till Bottenviken. I sötvatten finns den förutom i Mälaren, Hjälmaren, Vättern och Vänern i ett flertal sjöar från Skåne upp till och med mellersta Sverige. Sällsynt är den däremot på Sydsvenska höglandet och i Norrlands sötvatten.

Mina erfarenheter av nors och norsabborre härrör från sjöar i Östergötland, där den speciellt i den södra delen av länet är vanligt förekommande. I flera av dessa sjöar där norsen finns varierar beståndet från år till år. Starka årskullar av nors återspeglar sig direkt vad gäller förekomsten av stor abborre. De abborrar som lever på nors verkar kunna växa oerhört snabbt om tillgången är god. Vad som styr variationerna i norsbeståndet är däremot svårare att förklara. Jag kan bara konstatera att variationerna är tydliga.

Roxen som förr var vida känd för sitt fina norsabborrfiske, har i dagsläget ett mycket sparsamt bestånd av nors och därmed har även abborrfisket i princip slagits ut. Orsaken till norsens tillbakagång i sjön kan

nog tillskrivas kraftverkens oregelbundna tappning av vatten i de tillrinnande vattendragen och skarvens inträde i sjöns fågelfauna.

Norsen i klarvattensjöar går som regel ner på djupt vatten. Det är endast under sommarnätterna och när isen är snötäckt som den finns i den övre vattenmassan och då sällan över språngskiktet. Troligen är den vertikala förflyttningen ett resultat av födosökande. Norsens föda består till största delen av djurplankton och olika relikta mysider. Större nors äter troligtvis mindre fiskyngel.

Norsen simmar dåligt.

Det verkar som om norsen kompenserar dålig simkunnighet med att under bra ljusförhållanden gå ner på djupt vatten (20-40 meter) för att undkomma predatorer. Under juli månad avslöjar sig norsen knappt på ekolodet dagtid, då den ligger tätt packad på botten. I mer lergrumliga sjöar med sämre siktdjup vistas den oftast på nivån 9-15 m om nu sjön är så djup och har inte samma tendens att trycka på botten.

Att abborrarna har en förkärlek till norsen kan jag förstå, knappt simkunnig, ofta med en storlek av 4-11 cm samt riklig förkommande, måste den vara den idealiska betesfisken. Att den dessutom är näringsrik och ger en snabb tillväxt av rovfisken gör att t ex norsabborrarna ofta är välväxta. Det ger oss pimpelfiskare ytterligare en anledning att ge oss ut på sjöar som håller nors.

Vid fiske efter norsabborre kan det vara en bra start på fiskedagen att fundera över vilket ljusförhållandet som råder i den sjö men skall fiska i. Klart vatten med bra ljusförhållanden gör att fisket kan koncentreras till de djupare partierna av sjön. Ett bra utgångsläge är att fiska på nivån 14-24 m och bottennära. Vid sämre ljusförhållanden med mulet väder eller snö på isen brukar fisket fungera bäst om man fiskar pelagiskt över samma djupbottnar. Periodvis finns den mesta fisken på mellanvattnet och man får då hissa betet upp och ner för att hitta det för dagen mest fångstgivande djupet. I lergrumliga sjöar med dåliga ljusförhållanden kan fisket ske 2-6 m under isen när den är snötäckt. Detta fiske dominerade på Roxen och gav sjön dess status som utmärkt pimpelsjö. Undertecknad fick uppleva detta fiske under 1970-1980-talet och kan intyga att det var något alldeles extra. När fisket var som bäst trycktes norsen så högt upp i vattenmassan att pimpelhålet var fullt av flyende norsar med jagande abborrar strax under.

Allt började på sjön Sommen.

Mina första norsabborrar fick jag som 12-åring 1968 på Sommen. Jag var ute med min farbror Sjunne. På den tiden borrades det cirka 5-10 hål i isen och sedan satt vi hela dagen och väntade. Jag var utrustad med ett pimpelspö, modell trä, 0,35 mm lina och en Olles SM-pirk 30 mm. På kroken satt ett gammalt fisköga. Det tog cirka 2 min för pirken att komma ner till 20 m djup. Vilket skulle visa sig vara en lyckträff. Abborrarna fanns pelagiskt och högg när pirken var på väg nedåt. 5 stycken norsabborrar runt 500 gr styck blev min fångst denna dag och lyckan var total. På isen låg en utspottad fisk från en av abborrarna och Sjunne upplyste mig om att det var en nors. "Ta inte i den för den luktar gurka", sa han när jag tittade närmare på denna oansenliga fisk.

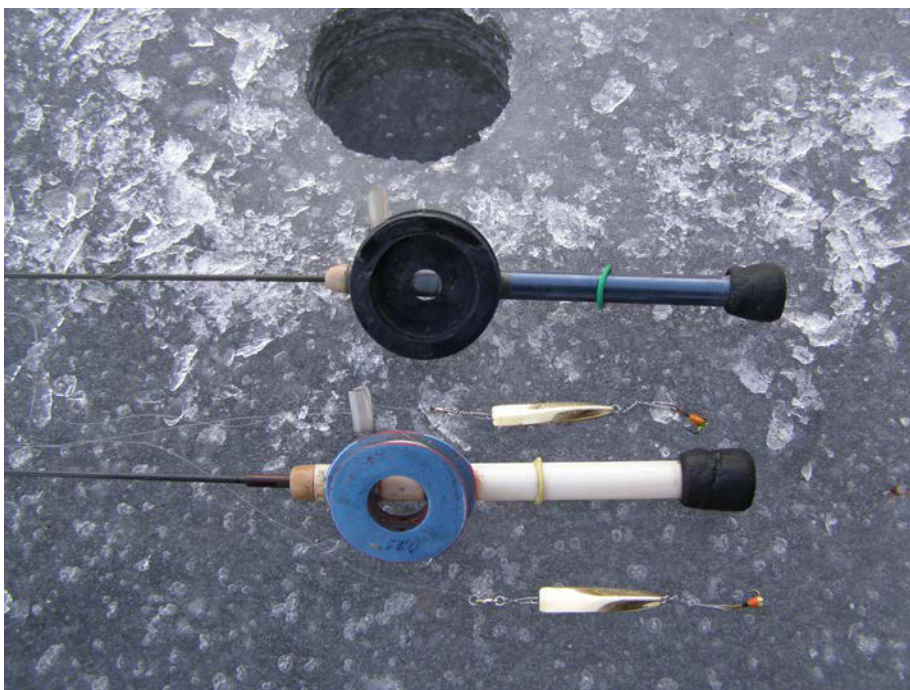
Nu 40 år senare har pimpelfisket från is och båt utvecklats och är helt annorlunda. Vid båtpimpel ger ekolodet den information som behövs. Jag pimplar från båt årets alla månader då det är öppet vatten och norsabborrfisket kan vara fantastiskt bra oavsett månad, bara man tolkar lodet rätt. Att söka av åsar och branter med ekolod från båt ger värdefull information inför isfisket. Norsabborren har oftast en förkärlek till vissa områden oavsett om sjön är stor som Sommen, eller bara 1-2 km lång som våra mindre

sjöar, med norsbestånd här i Östergötland. Norsen vanor styr fisket väldigt mycket och jag skall ta upp exempel på olika botten typer som verkar gångbara i de flesta sjöar. Mina absolut bästa fiskeplatser är avslutningar på djupdiken där det grundar upp och speciellt om det finns några klart markerade avsatser där. En annan lämplig plats är där det finns åsar som sträcker sig ut från land med djupare vatten omkring samt platta bottenar med veck i. Det räcker med en förändring på 0,5-1 m i djupet för att det skall vara attraktivt för abborren. Norsen simmar i djupdikena i förhoppning att hitta djupare vatten och abborren har då dukat bord.

Norsen nattliga födosökande gör att de sprids ut över hela sjöns ytvatten. När det sen börjar ljusna söker de genast djupare vatten och därmed rinner de liksom ner i sjön. Detta gör att ansamlingen sker på samma ställen varje dygn år efter år. Norsabborrrarna verkar förnuftiga och vet var de skall stå. Betesfischen kommer självant till dem. Att hitta dessa punkter ute i sjön är helt avgörande om fisket skall bli riktigt lyckat. Har man väl lokaliserat dem har man grundat för ett bra fiske flera år framöver. Bästa fisket sker oftast på den första nyisen då fisken är som mest bottenbunden. Träffar man rätt kan konten bli full med 300-900 gr abborrar på en halvtimme. Att dra dessa stramare från 20 m tillhör isfiskets höjdpunkter.

Enkel men kraftfull utrustning.

När fisket bedrivs från båt använder jag ett 70 cm långt spö med rulle och 0,12 mm flätlina. Pirkstorlekar på 60-80 mm med en tafs på 40-60 mm. Garnkrok, limkrok eller mormyska med bete kan användas. Vid bra fiske är det storlek 8-10 som gäller på kroken. Under sommarmånaderna är det för det mesta ett helt pelagiskt fiske. Djupgrund (7-12 m) ute i sjön kan vissa dagar hålla fisk även om abborrstimmen oftast finns på 10-20 m även om bottendjupet är 25-40 m. Höst och vår är det ett mer bottennära fiske som gäller. Under vissa förhållanden på våren kan fisken trycka längs med botten så upplevelsen är att sjön är fisktom, enligt ekolodet. Om det som ser ut som att det ligger grus på botten kan det vara romstinna norsabborrrar och kan man bara tolka "gruset" rätt så kan fisket bli framgångsrikt även under april och maj och ge extremt välmatade fiskar.

Vid isfiske fiskar jag som regel med 0,25 mm nylonlina av den stummare typen, då jag upplever att mjuk lina ger för dålig kontakt med pirken. Oftast använder jag mig av en vertikalpirk med en längd av 50-70 mm, på denna en 20-30 mm länk till kroken som ej bör understiga storlek 12. Helst sätter jag på en 10:ans garnkrok med orange garn, svart botten och en lysprick. Denna kombination har fungerat bra för mig. Vid det pelagiska fisket är nog balanspirk med silversida lite vassare. Storlek runt 60-70

mm ger den rätta tyngden för djupfisket. Som regel bör man börja fisket bottennära för att sedan förflytta det allt högre upp i vattenmassan. Det gäller att vara med då fisket drar igång. Den första fisken kan hugga nära botten och sen dra med sig resten av stimmet upp i vattenmassan. Norsabborren kan stiga väldigt snabbt så det gäller att följa stimmet upp för att få det bästa fisket.

Vid letande efter fiskbara områden på en sjö som man ej fiskat på förut kan ekolodet ge den information som behövs vid båtpimpel. Djupbranter och fiskstim på flatbottnar är då som regel lätta att finna. Svårare är det vid isfiske, speciellt om man inte har tillgång till en djupkarta eller har fått information av andra som fiskat på sjön. Det är oftast en bra start att borra hålen väldigt glest i början. Det gäller att söka av stora ytor vid letandet av norsabborre. Genom att göra några svängar ut i sjön brukar det oftast klarna var djupen finns. Letandet kan då koncentreras till områden i anslutning till djupområdena. Oftast kommer det upp någon fisk som kan skvallra om vilket djup eller område som fungerar för dagen. När letandet väl gett resultat går det ganska fort att läsa av vilket fiske som gäller; står fisken i grupper eller är de utspridda över ett större område? Har de en tendens att stiga i vattenmassan? Kommer huggen direkt, eller krävs mer tid i varje håll? Därefter anpassas fisket till rådande omständigheter.

Huggperiodernas längd avgörs av typen av sjö.

Jag skall nu gå in på mer "finlir" gällande fisket. Hittar man ett stim av abborre brukar det nappa riktigt bra en period på 5-20 min för att sedan mattas av. Är man flera som fiskar samtidigt på samma ställe förefaller det som att huggperioden blir kortare och efter en stund kommer huggen glesare. Det går då som regel att plocka enstaka fiskar men det kan vara bättre att söka vidare. Tendensen att huggperioderna är korta gäller generellt oftare för djupa sjöar än grunda. Detta beror troligen på att fisken har en tendens att stiga mer i djupa sjöar och därmed splittras stimmen lättare. Det bästa fisket tycker jag oftast är när abborrarna står lite glesare över ett större område. Det blir inte samma typ av "smörhål" men fisket brukar hålla över en längre tid. En bra teknik som brukar ge de sista abborrarna i ett håll är att stanna pirken 0,5 -1 m över fisken för att sedan sänka den långsamt. Detta brukar kunna få även de mest svårtrugade abborrar att "nypa till" betet. När fisket är riktigt bra är en kort länk mellan pirk och krok

det bästa. Huggen är till en stor del riktade direkt mot pirken vid det intensivare fisket. Vid lägre aktivitet från fisken kan länken förlängas och huggen brukar då vara mer försiktiga och mer riktade mot kroken/betet.

Men som vid allt fiske är tid och erfarenhet det som ger utdelning. En dålig dag med endast 1-3 norsabborrar av hygglig storlek är inte ovanligt. Fisket kan variera väldigt inom loppet av ett par dygn. Vid ett flertal tillfällen har jag fyllt dunken på någon timme, för att dagen efter gå helt bet. Det kan räcka med en liten väderförändring för att förutsättningarna helt ändras. 2 cm nysnö på blankis, och mulet i stället för sol kan väl inte vara någon större skillnad kan man tycka, men i norsabborrarnas värld kan det leda till matstrejk. Då finns det inget annat att göra än att fiska efter de mindre abborrarna på grundare vatten eller byta till en sjö med ett mer strandnära fiske.

Hoppas denna information ger en inblick i norsabborrefisket och inspirerar till att prova ett fiske som slår det mesta vad gäller pimpelfiske efter abborre.

Skaplig fångst av norsabborre på sjön Sommen. Som extra bonus fick jag en röding, som vägde 3.950 gr på samma pimpelgrejor.

Henry Hermansson

Klubb: Malexander SFK

Född 1956. Konstnär och lärare på Lunnevads konstlinje sedan 1987. Gift med en tålmodig fru (med tanke på mitt fiskeintresse) samt har två barn, som nu är 30 respektive 27 år.

Har fiskat sen barnsben och fört fiskedagbok sedan 1967. Gör nästan alla fiskeredskap själv. Har idag cirka 2000 egengjorda beten hemma. Ställde ut en del av min samling på Linköpings Länsmuseum 2011 tillsammans med fotografier samt målningar.

Jag är allätare när det gäller fiske. Pimpel, mete, trolling, spinn samt vertikalfiske och har vunnit cirka 40 stycken distriktstävlingar i pimpel. Topp 3 på DM 7 gånger. Har för det mesta avstått SM.

Personliga rekord från sjöar i Östergötland

(För oss nördar) **Vättern.** Öring 6 200 gr, Insjölox 12 180 gr, röding 7 620 gr, gädda 9 300 gr, abborre 1 100 gr **Sommen.** Öring 11 575 gr, röding 7 350 gr, gädda 12 550 gr, gös 9 350 gr, abborre 1 620 gr **Åsunden.** Gös 9 020 gr, Gädda 12 600 gr, abborre 1650 gr

Svartån. Gädda 12 950 gr, abborre 1760 gr, sarv 1550 gr, asp 4 300 gr färna 2 800 gr

Noterbart. *Björkern:* röding 6 070 gr , *Yxningen:* röding 5 430 gr *Öringsjön:* abborre 1580 gr, gädda 11 800 gr samt öring 7 120 gr.